

вчення дисципліни є наукові джерела, які розкривають методологію того чи іншого процесу, дослідивши які, можна буде з'ясувати, зокрема, логіку в рішенні про узагальнення практики чи її відсутність. Як результат, такого роду фахівець у юриспруденції зможе безпосередньо у суді, наприклад, при колізії норм, яку врегульовано в результаті узагальнення судової практики чи надання судам нижчої інстанції рекомендацій застосування відповідних норм закону у конкретно визначеному руслі, обґрунтувати свою позицію всупереч такого роду рекомендаціям, але не порушуючи принцип законності, що, в свою чергу, дозволить суду прийняти справедливе та логічно обґрунтоване рішення по справі.

Вирішення проблеми мотивації студента до дослідження наукових джерел при вивченні цивільного процесуального права, та й не тільки, на нашу думку, полягає у структурованому підході до пропонування таких наукових джерел до кожної теми, тобто визначати з боку викладача конкретні завдання щодо дослідження відповідних наукових джерел у процесі самостійної підготовки студентів.

*Радченко М. І., канд. психол. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології*

РЕАЛІЗАЦІЯ «ЗОЛОТОГО ПРАВИЛА ДИДАКТИКИ» В ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Як відомо, одним із базових педагогічних принципів є принцип наочності, сутність якого ще у XVII ст. резюмував відомий чеський педагог Я. А Коменський у «золотому правилі дидактики». Звучить воно так: «Нехай буде для учнів золотим правилом: усе, що тільки можна, пропонувати для сприймання відчуттями, а саме: видиме — для сприймання зором, чутне — слухом, запахи — нюхом, що підлягає смаком — смаком, доступне дотику — дотиком. Якщо які-небудь предмети відразу можна сприймати декількома відчуттями, нехай вони відразу охоплюються кількома відчуттями». Положення про доцільність використання в на-

вчальному процесі різноманітних наочних засобів, які спричиняють активізуючий вплив на відповідні органи почуттів тих, хто навчається, пережило кілька століть і стало аксіоматичним.

Однак останні десятиріччя прогрес у навчанні пов'язувався із збільшенням кількості теоретичних курсів, підвищенням рівня абстрактності викладення матеріалу, широким застосуванням символів тощо, що загостило проблему пошуку психологічних резервів особистості як суб'єкта навчання. Одним із засобів актуалізації таких резервів у сучасних умовах є звертання до можливостей саме правої півкулі, перевагами якої є велика швидкість та емоційність сприйняття, узагальненість, цілісність, образність, синтез у реальному просторі і часі. Мова йтиме про реалізацію принципу наочності на новому, більш високому рівні, з використанням сучасних інформаційних комп'ютерних технологій, зокрема мультимедійних, які забезпечують комбінування різних форм представлення інформації на одному носіїві, наприклад, текстової, графічної, звукової, цифрової, анімації, відео, а також рухомих та нерухомих образів. У процесі використання «мультимедія» — спеціальної інтерактивної технології, яка за допомогою технічних і програмних засобів забезпечує роботу з комп'ютерною графікою, текстом, мовленнєвим супроводом, високоякісним звуком, статичними та динамічними зображеннями й відео, — не тільки закріплюються базові поняття теми, а й збільшується обсяг асоціацій, активізуються творчі здібності, полегшується запам'ятовування шляхом підключення мимовільної та емоційної пам'яті.

Грамотна реалізація «золотого правила дидактики» в процесі використання мультимедійних технологій потребує урахування певних правил застосування наочності, до яких належать такі: 1) усе, що можна, подавайте для сприйняття різними органами почуттів; 2) не захоплюйтеся надмірною кількістю наочних матеріалів; 3) варіюйте наочним образом, щоб виявити істотні особливості досліджуваного об'єкта (явища) і відокремити від несуттєвих; 4) використовуйте наочність як самостійне джерело знань; 5) пам'ятайте, що з віком предметна наочність повинна поступатися місцем символічній у зв'язку із розвитком у процесі дорослішання людини вербально-логічного типу мислення; 6) чітко виділяйте головне, основне при показі ілюстрацій, тому що вони часом містять і відволікаючі моменти; 7) детально продумуйте пояснення, необхідні для з'ясування сутності демонстраційних явищ тощо. Крім того, з метою ефективного застосування ММТ необхідно враховувати *практичні рекомендації* з використання

шрифтів, кольору, обсягу та розташування навчального матеріалу, розміру літер та інших особливостей подання наочної інформації, які будуть представлені у доповіді.

Отже, активне впровадження в навчальний процес вищої школи ММТ піднімає навчання на якісно новий рівень за рахунок забезпечення можливості одночасно задіяти зір, слух та тактильні відчуття, підключити різні аналізатори, тобто на практиці реалізувати «золоте правило дидактики», а також відкриває нові, ще недостатньо досліджені можливості вдосконалення навчальної діяльності.

Ратушний С. М., доцент, завідувач кафедри
міжнародного та європейського права

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ СКЛАДОВОЇ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЦИКЛУ

Світовою практикою і самим життям доведено, що лише інтеграція освітньої і наукової складових у діяльності вищої школи є запорукою високої якості освіти та належного інтелектуального супроводу суспільного і державного розвитку, дає можливість здійснювати оперативну і належним чином інтегрування нових знань в економічний уклад, розвиток інноваційної економіки і суспільства в цілому.

Беззаперечне визнання того, що освіта і наука глибоко інтегровані в економіку, суспільне життя, а їх рівень істотно впливають на якість життя та можливість сталого розвитку як окремої країни, так і світової спільноти в цілому, лежить в основі визначення мети і цілей Болонського процесу — зробити європейську освіту більш динамічною, конкурентоспроможною, здатною забезпечувати стійке зростання, зайнятість населення та соціальну єдність суспільства. Інтеграція вищої освіти і науки є провідною вимогою Болонської декларації до учасників європейського освітнього простору та невід’ємною складовою рейтингів європейських університетів.